

JKs kritik mot domstolarna mer än befogad

Det gillas inte att domstolarna får kritik av JK för felaktiga domar i brottmål på svag bevisning. Misstroende mot domstolarna är dock större ändå. Felaktiga domar avkunnas även i rena civilmål eller förvaltningsärenden av olika slag framför allt i frågor där det s k allmänt intresse står emot ett enskilt. Bland de allmänfarliga brotten ingår såväl brott mot person som mot samhällsordningen i övrigt.

I Sverige har riksdagen under flera decennier tillåtit sig att delegera lagstiftningsmakt till olika myndigheter. På delegationen utfärder sedan myndigheterna föreskrifter av straffrättslig karaktär som domstolarna sedan dömer till ansvar på. På det här sättet är det myndigheter och inte lagstiftaren som bestämmer när våra handlingar är straffbara.

Enligt art 7 i Europakonventionen om mänskliga rättigheter är det inte tillåtet att fälla någon till ansvar utan stöd i "national or international law". Bestämmelsen innebär för svensk vidkommande att endast riksdagen kan utfärda bestämmelser som en domstol ska använda till stöd för att utdöma straff. Att den svenska domstolen är bunden av detta följer av motsvarande regel är lag i Sverige genom SFS 1994:1219 och att det samtidigt enligt 2 kap 23 § regeringsformen – alltså vår grundlag - är förbjudet att lagstifta i strid med Sveriges åtaganden enligt konventionen.

Vad är de då som gör att domstolarna ändå dömer enskilda till straff på myndigheternas föreskrifter. Jo, det faktum att Sverige enligt sitt åtagande påstås ha rätt att delegera beslut om straffrättsliga sanktioner utanför lagstiftarens domän och att systemet därmed inte innebär något åsidosättande av konventionen. Men var finns det rättsliga stödet för detta? Ingenstans såvitt jag förstår. Domstolarna behöver alltså tydliggöra varför de ändå utdömer straff på myndighetsföreskrifter som om de vore lag (t e x faller åklagarmyndigheten./ Henry Ludvigsson och Tage Johansson ang jaktbrott).

Med utgångspunkt från det i art 1 första tilläggsprotokollet om det privata egendomsskyddet förtjänar domstolarnas avgöranden också kritik. Var tar det allmännas ersättningsskyldighet för intrång i hur den civila ägaren för utnyttja sin egendom vägen i domstolarnas rättstillämpning? Har myndigheterna rätt att fatta beslut om att skjuta privatägda hjortar. Ägarna vägrar inte att låta undersöka sina djur för att staten ska kunna konstatera att det inte finns någon tuberkulos. Ägarna vägrar bara att betala undersökningskostnaden som är lika stor som värdet av djuret. Kommer jordbruksverket beslut att hjortarna ska avlivas (meddelat i radio 2 jan 2007) att kunna verkställas utan domstolsutslag och vem ska i så fall dra saken inför domstol? Borde inte staten ha skyldigheten att söka domstolssanktion för verkställighet?

Vad är s k nödvändig process gemenskap? Ett påfund i rättspraxis vars enda syfte är att hindra enskilda från att ensamma tillgodogöra sig rätten till domstolsprövning enligt art 6.1 i europakonventionen i frågor där kollektiva intressen krockar med den enskildes (Georg Berglund./ staten ang bättre rätt till viss mark)

Domstoljuridik är två dimensioner. Den första är att bestämma om lagar och föreskrifter som kommer ifråga är författningens. Den andra vilka verkningar de i så fall har i det enskilda fallet. Den första dimensionen – som är den mest väsentliga för rättssäkerheten – har helt tappats bort i det svenska rättssystemet.

Lars Ola Hull / 070102
Eu-jurist, jur kand